

Г. І. ШУМЯК, Й. З. СІРАЦЬКИЙ

ЕКСТЕР'ЄРНО-КОНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ БУРОЇ КАРПАТСЬКОЇ ПОРОДИ

Наведено результати вивчення екстер'єрно-конституціональних особливостей корів різних генотипів бурої карпатської породи.

Результати попередніх досліджень свідчать, що використання бугаїв-плідників швіцької породи для схрещування з тваринами бурої карпатської з метою покращення продуктивних якостей корів є ефективним. Для повної характеристики ефективності даного способу схрещування доцільним є вивчення екстер'єрно-конституціональних особливостей корів різних генотипів бурої карпатської породи.

Методика досліджень. У стадах тварин колгоспів "Нове життя" (низинне господарство) ім. XXII з'їзду КПРС та дослідного господарства "Карпати" (гірське) вивчено динаміку живої маси, промірів тулуба корів бурої карпатської породи по лактаціях залежно від кровності по швіцах, охарактеризовано будову тіла. За відомими співвідношеннями промірів тулуба розрахунково визначено індекси будови тіла тварин різних генотипів та різних екологічних зон.

Результати досліджень. У всіх трьох типах господарств помісі, одержані шляхом схрещування корів бурої карпатської породи з плідниками швіцької, за живою масою значно переважають чистопородних бурих тварин (табл. 1).

Змінюється жива маса корів із віком. За даними експедиційного обстеження, чистопородні корови віком до 3-х років у колгоспі "Нове життя" мали живу масу 380 кг, 4-х років — 420 кг, 5-річні тварини — 432 кг. У помісей спостерігається тенденція збільшення живої маси з віком і жива маса помісей значно перевищує цей показник у чистопородних тварин усіх трьох типів господарств. Найбільшу перевагу мають тварини 3/4-кровності по швіцах (табл. 1). Середня різниця живої маси корів

© Г. І. Шумяк, Й. З. Сірацький, 1998

Таблиця 3. Індекси тілобудови повноцінних корів бурої карпатської породи залежно від кровності по швейцарцях, %

Індекс	Називне господарство										Перетварне господарство										Гурське господарство				
	Кровність по швейцарцях																								
	1/8	1/4	3/8	1/2	5/8	3/4	7/8	1/8	1/4	3/8	1/2	5/8	3/4	7/8	1/8	1/4	3/8	1/2	5/8	3/4					
Доогово-госп	49,8	49,6	49,3	49,1	48,3	48,0	47,5	48,5	48,3	47,8	47,5	47,1	46,9	46,3	46,8	46,1	46,0	45,2	45,2	44,9	44,9				
Грушнів	66,1	66,3	66,9	67,2	67,5	68,9	70,1	67,2	67,9	68,2	68,4	69,3	69,5	71,5	66,8	67,5	68,2	68,4	69,4	71,5	71,5				
Зблатності	118,8	118,9	119,2	119,7	120,4	120,8	121,5	124,1	124,2	124,9	125,3	125,4	125,8	126,3	122,7	123,1	123,7	124,5	124,8	125,5	126,9				
Форманту (розліт-тубісті)	116,4	116,7	117,4	117,6	118,5	118,9	119,3	116,2	116,7	117,2	117,4	118,6	119,1	119,3	119,4	119,8	120,5	120,8	121,4	122,6	123,5				
Тиво-грушнів	86,9	88,1	88,9	89,5	89,9	90,3	91,2	92,3	92,8	93,1	93,2	93,8	93,9	94,1	97,7	98,3	98,5	99,3	99,4	99,6	99,9				
Мислив-ності	140,8	141,1	141,7	142,4	142,9	143,5	144,3	144,3	144,4	144,9	145,3	145,8	145,9	146,3	146,4	146,9	147,2	147,7	148,4	148,7	149,4				
Костяк-тубісті	12,3	12,6	12,5	12,7	12,7	12,8	13,0	13,2	13,4	13,5	13,4	13,6	13,6	13,8	13,3	13,7	13,8	13,8	13,9	13,8	13,9				

у всіх трьох типах господарств незначна (25 кг). Спостерігається закономірність зниження живої маси корів у господарствах гірського типу, яка зумовлена природно-господарськими особливостями гірської зони (пересічена, гориста місцевість, відсутність власних концкормів, виключено пасовищний спосіб утримання худоби в літній період). Що стосується даних промірів, у трьох типах господарств помісі значно перевищують чисопородних тварин за всіма промірами (табл. 2).

Дані табл. 2 свідчать, що і чистопородні тварини, і помісі господарства низинного типу довші, масивніші, значно вищі на ногах, ніж худоба передгірного та гірського господарств. Але абсолютні показники самі по собі без зв'язку з іншими характеризують лише розміри і не вказують на співвідношення частин тіла.

Тварини господарства гірського типу нижчі на ногах, компактніші за будовою тіла, мають краще розвинуті груди та середню частину тулуба, ніж худоба низинного господарства (табл. 3).

Так, у низинному господарстві тварини більш високоногі. Що стосується всіх інших співвідношень будови тіла, то вони вищі у худоби передгірного та гірського господарств. У тварин гірської зони тазо-грудний індекс вищий на 11 %, порівняно з низинною, що свідчить про кращий розвиток грудної клітки. Індекс збитості у тварин гірського господарства теж вищий, що вказує на значно вищі показники м'ясистості.

У помісей усіх типів господарств індекси будови тіла корів вищі, аніж у чистопородних на 2–5 %. Винятком є тільки індекс довгоногості, котрий дещо вищий у чистопородних тварин.

І помісі, і чистопородні тварини досліджених господарств характеризуються міцною, щільною конституцією. Особливо міцну конституцію мають тварини передгірного та гірського типів господарств, що свідчить про їх здатність на високу продуктивність, оскільки тільки тварини з міцною конституцією, нормально розвинені, без екстер'єрних вад можуть проявляти високу продуктивність.

Висновок. Аналіз живої маси, промірів, індексів будови тіла та типів конституції тварин різних генотипів бурої карпатської породи свідчить про доцільність поліпшення бурої карпатської породи швіцькою.

Інститут розведення і генетики тварин УААН